

Proloog

Bedrieglijke verschijningsvormen

Ethenielle had bergen gezien die lager waren dan deze verkeerd genaamde Zwarte Heuvels, grote overhellende hopen van half begraven rotsblokken, doorsneden met steile, slingerende passen. Een aantal van die passen zou zelfs een klipgeit afschrikken. Je kon drie dagen door verdorde bossen en weiden vol bruin gras trekken zonder ook maar het minste spoor van menselijke bewoning te zien, en dan opeens op amper een halve dag afstand van zo'n zeven, acht dorpjes zijn die niets van de buitenwereld afwisten. Het was een karig bestaan voor de boeren, omdat de Zwarte Heuvels niet langs de handelswegen lagen. Nu was het nog zwaarder dan anders. Een mager luipaard, die zich eigenlijk uit de voeten had moeten maken bij het zien van mensen, bekeek vanaf een steile helling hoe ze nog geen veertig pas verder met haar bewapende geleide langsreed. In het westen kringelden geduldige aasgieren als een voorteken. Geen enkel wolkje verborg de bloedrode zon maar er waren wel een soort wolken. De hete wind joeg een muur van stof op.

Met vijftig van haar beste krijgslieden achter zich reed Ethenielle onverstoorbaar en ongehaast door. Anders dan haar welhaast legendarische voorgangster Surasa, koesterde ze niet de verwachting dat het weer zich naar haar wensen zou schikken omdat ze op de Wolken troon zat, en wat haast betrof... In hun brieven – zorgvuldig in geheimschrift en met grote veiligheid omgeven – waren marsorders afgesproken en die waren bepaald door ieders behoefte aan een reis die geen enkele aandacht trok. Geen gemakkelijke taak. Sommigen hadden gedacht dat het onmogelijk was.

Peinzend bedacht ze dat ze tot nog toe geluk hadden gehad. Ze hadden niemand hoeven te doden, doordat ze zelfs de kleinste dorpjes hadden vermeden, ook als dat een omweg van dagen betekende. De paar Ogiersteddings waren geen probleem geweest – Ogier bekommerden zich weinig om wat er zich onder de mensen afspeelde en de laatste tijd zelfs nog minder, naar het scheen – maar de dorpen... Ze

waren te klein om bewoond te worden door ogen-en-oren van de Witte Toren; of van die man die beweerde de Herrezen Draak te zijn – misschien was hij dat wel; ze kon niet besluiten wat erger zou zijn – te klein, maar uiteindelijk werden ze wel door marskramers aangedaan. Marskramers handelden evenzeer in geruchten als in goederen, en praatten met mensen die weer met anderen praatten, en geruchten stroomden als een zich steeds vertakkende rivier door de Zwarte Heuvels naar de grote buitenwereld. Slechts enkele woorden van één ongeziene herder konden een signaalvuur ontsteken dat vijf-honderd roede verder gezien kon worden. Het soort vuur dat bomen en grasland in vlammen deed opgaan. Misschien wel steden. Naties. ‘Heb ik de juiste keus gemaakt, Serailla?’ Ethenielles gezicht vertrok tot een grimmige uitdrukking. Ze mocht dan geen meisje meer zijn, maar die paar grijze haren maakten haar nauwelijks oud genoeg om loslippigheid te rechtvaardigen. Het besluit was genomen. Maar het bleef haar bezighouden. Bij het waarachtige Licht, ze was minder onverstoorbaar dan ze wilde toegeven.

Ethenielles Eerste Raadsvrouw leidde haar grijze merrie dichter naar de slanke, zwarte ruïne. Met haar ronde, kalme gezicht en peinzende donkere ogen had vrouwe Serailla een boerin kunnen zijn die onverhoeds in het rijgeward van een edelvrouw was gestoken, maar het verstand achter haar alledaagse, zwetende gelaatstreken was even scherp als dat van iedere andere Aes Sedai. ‘De andere keuzes brachten slechts andere, niet minder gevaren met zich mee,’ zei ze gelijkmatig. Serailla was een stevige vrouw, maar ze was in het zadel net zo bevallig als wanneer ze danste, en ze deed alles gelijkmatig. Niet gladjes of gekunsteld; gewoon totaal onverstoorbaar. ‘Hoe het ook zij, majesteit, de Witte Toren schijnt zowel verlamd als verdeeld te zijn. U had de Verwording in de gaten kunnen blijven houden, terwijl de wereld achter u ineenstortte. Dat had u kunnen doen, als u iemand anders was geweest.’

De noodzaak om iets te doen. Was ze daardoor hierheen gekomen? Nou ja, als de Witte Toren niet wilde of kon doen wat gedaan moest worden, moest iemand anders het doen. Wat voor zin had het om de Verwording te bewaken als de wereld inderdaad achter haar ineenstortte?

Ethenielle keek naar de slanke man die aan haar andere zijde reed. De witte strepen bij zijn slapen gaven hem een hooghartig voorkomen. Hij droeg het Zwaard van Kirukan in een rijk bewerkte schede in de kromming van zijn arm. Het zwaard werd in ieder geval zo genoemd en wellicht had de legendarische krijgskoningin van Aramelle het inderdaad gevoerd. Het wapen was heel oud, en volgens som-

migen met de Kracht gewrocht. Het tweehandige gevest was naar oud gebruik naar haar toegekeerd, hoewel ze niet van plan was ooit een zwaard te gebruiken, zoals een heethoofdige Saldeaanse. Een koningin diende na te denken, aan te voeren en te bevelen. En dat lukte niet als ze iets probeerde te doen wat iedere krijgsman in haar leger beter kon. ‘En jij, zwaarddrager?’ zei ze. ‘Heb je nog enige twijfels op dit late tijdstip?’

Heer Baldhere draaide zich om in zijn met goud bewerkte zadel om een blik te werpen op de banieren van de ruiters achter hem, gehuld in kokers van bewerkt leer en geborduurd fluweel. ‘Het bevat mij niet dat ik mij en mijn naam dien te verbergen, majesteit,’ zei hij luchtig, terwijl hij zich weer oprichtte. ‘De wereld zal spoedig genoeg weten wie wij zijn en wat we gedaan hebben. Of wat wij probeerden. Het einde is onze dood of een speelmanverhaal, of allebei, dus mogen ze best weten welke namen ze moeten opschrijven.’ Baldhere had een scherpe tong, en hij deed alsof hij meer om muziek en kleding gaf dan om wat dan ook – zijn fraaie blauwe mantel was de derde van vandaag – maar net als bij Serailla was de schijn bedrieglijk. De zwaarddrager van de Wolkentroon had veel zwaardere verplichtingen dan dat zwaard in zijn met juwelen ingelegde schede. Sinds de dood van haar gemaal, nu zo’n twintig jaar terug, had Baldhere de legers van Kandor in het veld aangevoerd, en het overgrote deel van haar krijgslieden zou hem zelfs naar Shayol Ghul gevolgd hebben. Hij was niet een van de grote krijgsheren, maar hij wist wanneer hij een gevecht moest aangaan en wanneer niet, en ook hoe hij moest winnen. ‘Ons trefpunt moet nu vlakbij zijn,’ zei Serailla opeens. Op hetzelfde ogenblik zag Ethenielle hoe de verkenner die Baldhere vooruit had gestuurd, zijn paard op het hoogste punt van de pas inhiel. Lomas was een geslepen kerel die een vossenkop als helmembleem voerde. Met zijn schuin opgestoken lans maakte hij het teken voor ‘verzamelplaats in zicht’.

Baldhere wendde zijn grote ruïnen en brulde het geleide een halt toe – hij kon brullen als het moest – en gaf toen zijn vos de sporen om haar en Serailla in te halen. Het zou een ontmoeting tussen oeroude bondgenoten worden, maar toen ze Lomas voorbijreden gaf Baldhere de man met het magere gezicht kortaf een bevel: ‘Zie toe en geef door.’ Als er iets misging, zou Lomas het geleide het teken geven om hun koningin te ontzetten.

Ethenielle zuchtte onhoorbaar bij het instemmende knikje van Serailla voor dat bevel. Bondgenoten van vanouds, maar het heden kweekte achterdocht als vliegen op een mesthoop. Wat zij wilden doen, zou die mesthoop omkeren en de vliegen opjagen. Het afgelopen jaar wa-

ren er in het zuiden te veel heersers omgekomen of verdwenen om nog gerust een kroon te dragen. Er waren te veel landen verwoest. Een leger Trolloks had het niet grondiger kunnen doen. Wie hij ook was, die Altor had heel wat op zijn geweten. Heel wat.

Voorbij Lomas verbreedde de pas zich tot een ondiepe kom, bijna te klein om vallei genoemd te worden, met bomen die te ver uiteen stonden om een bos te worden genoemd. Lederblad, blauwspaar en drie-naaldspijnboom droegen nog wat groen, evenals enkele eiken, maar de resterende bomen waren gehuld in dor bruin of droegen slechts kale takken. Naar het zuiden bevond zich echter datgene wat deze plek tot een goed trefpunt maakte. Daar stond een slanke spits, als een scherpe piek van gouden kant, scheef weggezakt en gedeeltelijk begraven in de kale helling. Hij stak zo'n zeventig pas boven de boomtoppen uit. Ieder kind in de Zwarte Heuvels dat oud genoeg was om vrij rond te hollen, wist ervan, maar binnen vier dagreizen viel geen dorp te bekennen en niemand waagde zich vrijwillig binnen tien span. Men verhaalde over waanzinnige verschijningen, over levende doden, en over de dood die wachtte bij het aanraken van de spits.

Ethenielle vond zichzelf niet bijgelovig, maar toch huiverde ze even. Nianh had gezegd dat de spits een overblijfsel van de Eeuw der Legendes was, en niet gevaarlijk. Hopelijk zag de Aes Sedai geen aanleiding om zich dat gesprek van jaren terug te herinneren. Het was jammer dat je de doden hier niet kon doen herrijzen. Het verhaal ging dat Kirukan eigenhandig een valse Draak had onthoofd, en twee zonen had gekregen van een andere man die kon geleiden. Misschien was het wel dezelfde. Kirukan zou hebben geweten hoe ze hun plan moesten uitvoeren en het overleven.

Zoals verwacht was het eerste paar van degenen die Ethenielle wilden ontmoeten, al aanwezig. Ieder met twee dienaren. Paitar Nachiman had veel meer rimpels in zijn lange gezicht dan de ongelooflijk knappe, oudere man die zij als meisje had bewonderd. En minder haar, waarvan het meeste ook nog grijs was. Gelukkig had hij de gebruikelijke Arafellaanse vlechten afgezworen en droeg hij zijn haar kort. Maar hij zat kaarsrecht in het zadel, en zijn schouders hadden geen opvulling in zijn geborduurde groenzijden kledij nodig, en ze wist dat hij het zwaard aan zijn zij nog steeds krachtig en vaardig kon voeren. Easar Togita had een hoekig gezicht en zijn hoofdhaar was op een witte haarknot na gladgeschoren. Hij droeg een mantel in de kleur van oud brons en was een hoofd kleiner dan de koning van Arafel, en tenderder ook, maar naast hem leek Paitar niet meer zo sterk. Easar van Shienar zag er niet dreigend uit – er straalde eerder een soort eeuwige droefheid uit zijn ogen – maar hij kon van hetzelfde

metaal gemaakt zijn als het grootzwaard op zijn rug. Ze vertrouwde beide mannen – en hoopte dat hun verwantschap dat vertrouwen verder versterkte. Huwelijken hadden de Grenslanden evenzeer verbonden als hun strijd tegen de Verwording. Haar dochter was uitgehuwelijkt aan Easars derde zoon, en haar zoon aan Paitars meest geliefde kleindochter. Bovendien hadden een broer en twee zusters hun Huizen verbonden.

De gezellen verschilden uiterlijk evenzeer als de twee koningen. Ishigari Terasian leek net ontwaakt uit de versufte roes van een dronkenmansfeest; hij was de dikste man die ze ooit in het zadel had gezien. Zijn fraaie rode mantel was gekreukeld, zijn ogen stonden waterig en hij was ongeschoren. Kiril Shianri was in alles het tegengestelde: lang en mager en, ondanks zijn bezwete en bestofte gezicht, bijna even verfijnd als Baldhere. Er zaten zilveren belletjes aan de rand van zijn laarzen, zijn handschoenen en in zijn vlechten. Zijn gezichtsuitdrukking stond als altijd ontevreden en hij had de gewoonte om koeltjes langs zijn forse neus op iedereen neer te kijken, behalve op Paitar. Shianri was in menig opzicht een dwaas – Arafelse heersers leken zelden naar raadslieden te luisteren, ze vertrouwden op hun koningin – maar hij was meer dan hij op het eerste gezicht leek. Agelmar Jagad had een grotere uitvoering van Easar kunnen zijn, een eenvoudig geklede man van rots en staal, die meer wapens torste dan Baldhere. Een snelle dodelijke dreiging, klaar om toe te slaan. Alesune Chulin daarentegen was even slank als Serailla fors, even liefvallig als Serailla gewoontjes, en even heftig als Serailla kalm was. Alesune scheen geboren te zijn voor haar fijne, blauwzijden gewaad. Ze kon maar beter in gedachten houden dat een aan Serailla's uiterlijk ontleend oordeel ook een vergissing was.

'Vrede en Licht begunstige u, Ethenielle van Kandor,' zei Easar bars, toen Ethenielle haar paard voor hen inhiel, terwijl Paitar tegelijk galmd: 'Het Licht omgeve u, Ethenielle van Kandor.' Paitar had nog steeds een stem die vrouwenharten sneller deed slaan. En een vrouw die wist dat hij tot aan zijn kleine tenen de hare was. Ethenielle betwijfelde of Menuki ooit een moment van afgunst in haar leven had gehad, of reden daartoe.

Haar eigen begroeting was even kort en eindigde met een rechtstreeks: 'Ik hoop dat jullie de verre reis onopgemerkt hebben afgelegd.' Easar snoof, steunde op zijn zadelboom en keek haar grimmig aan. Hij was een harde man, maar al elf jaar weduwnaar en nog steeds in rouw. Hij had gedichten voor zijn vrouw geschreven. Er was altijd meer dan het oppervlak. 'Als we gezien zijn, Ethenielle,' bromde hij, 'kunnen we net zo goed terugkeren.'

‘U spreekt nu al van terugkeren?’ Shianri wist door zijn toon en een klap van zijn met kwasten versierde teugels minachting en genoeg hoffelijkheid te combineren om een uitdaging te voorkomen. Desondanks nam Agelmar hem kil op, terwijl hij in zijn zadel verschoof, alsof hij naar zijn wapens voelde. Oude bondgenoten in vele veldslagen langs de Verwording, maar nieuwe achterdocht kringelde rond.

Alesune liet haar rijdier dansen, een grijze merrie zo groot als een krijgsros. De dunne witte strepen in haar lange zwarte haar leken plotseling op helmkammen, en haar ogen deden gemakkelijk vergeten dat Shienaraanse vrouwen niet met wapens oefenden noch tweegevechten uitvochten. Haar titel was simpelweg satajane van het koninklijk hof, maar wie meende dat haar invloed slechts reikte tot het bevelen van koks en dienstmeiden en schenkers maakte een ernstige fout. ‘Dwaasheid is niet hetzelfde als moed, heer Shianri. We hebben de Verwording bijna onbewaakt achtergelaten en als we falen, misschien zelfs als we slagen, zullen sommigen onder ons hun hoofd op een spies terugvinden. Misschien wij allen. De Witte Toren kan daar heel goed voor zorgen, als die Altor dat al niet doet.’

‘De Verwording schijnt bijna te zijn ingeslapen,’ mompelde Terasian, terwijl hij over de baardstoppels op zijn vlezige kin streek. ‘Ik heb het er nog nooit zo stil meegemaakt.’

‘De Schaduw slaapt nimmer,’ merkte Jagad kalm op, en Terasian knikte, alsof dat eveneens moest worden overwogen. Agelmar was de beste krijgsheer van hen allen, een van de besten ter wereld, maar Terasian had geen plekje aan Paitars zijde gevonden omdat hij een goede kroegmakker was.

‘Wat ik heb achtergelaten kan de Verwording bewaken, tenzij de Trollok-oorlogen opnieuw uitbreken,’ zei Ethenielle vastberaden. ‘Ik vertrouw erop dat jullie dat eveneens hebben gedaan. Maar het doet er amper toe. Geloof ik iemand nog dat we echt op onze schreden kunnen terugkeren?’ Het was nauwelijks een vraag, want ze verwachtte geen antwoord. Dat kreeg ze echter wel.

‘Terugkeren?’ klonk de hoge stem van een jonge vrouw achter haar. Tenobia van Saldea galoppeerde naar de groep en trok de teugels van de witte ruiter aan, zodat hij zwierig steigerde. Rijen parels bedekten de donkergrijze mouwen van haar van nauwe rokken voorziene rijgewaad, terwijl borduursel van rood met gouden krullen haar smalle middel en volle boezem benadrukten. Ze was lang voor een vrouw en wist er vrij knap uit te zien, ondanks een neus die op zijn zachtst gezegd nogal fors was. Het hielp dat ze grote, schuinstaande diepbloauwe ogen had, maar ook dat ze zo vol zelfvertrouwen was, dat

ze erdoor leek te stralen. Zoals verwacht werd de koningin van Saldea slechts vergezeld door Kalyan Ramsin, een van haar talloze ooms, een vergrijsde man vol littekens met een arendsgezicht en een forse krulsnor. Tenobia Kazadi aanvaardde slechts raad van een echte krijgsman en van niemand anders. ‘Ik keer niet om,’ ging ze fel verder, ‘wat jullie ook doen. Ik heb mijn *geliefde* oom Davram bevolen mij het hoofd van die valse Draak Mazrim Taim te brengen, en nu zijn hij en Taim béiden volgelingen van die Altor geworden, als ik de helft geloof van wat ik hoor. Ik heb zowat vijftigduizend man mee, en wat jullie ook beslissen, ik keer níét terug tot mijn oom en Altor precies weten wie er over Saldea heerst.’

Ethenielle wisselde blikken uit met Serailla en Baldhere, terwijl Paitar en Easar Tenobia begonnen te verzekeren dat ook zij wilden doorzetten. Serailla schudde bijna onmerkbaar haar hoofd en haalde al even onmerkbaar haar schouders op. Baldhere sloeg openlijk zijn blik ten hemel. Ethenielle had niet echt gehoopt dat Tenobia uiteindelijk zou besluiten om weg te blijven, maar het kind zou beslist moeilijkheden veroorzaken.

Saldeanen waren een vreemd volk – Ethenielle had zich vaak afgevraagd hoe haar zuster Einone zo’n uitstekend huwelijk kon hebben met weer een andere oom van Tenobia – maar Tenobia voerde die vreemdheid ten top. Men kon van elke Saldeaan verwachten dat hij voor vertoon zorgde, maar Tenobia had er enorm plezier in om Domani te schokken en Altaraansen saai te doen lijken. De Saldeaanse luimen waren beroemd. Die van haar waren uitslaande branden in stormwinden, en je kon er nooit zeker van zijn, waardoor ze werden aangestoken. Ethenielle wilde niet eens denken aan de moeilijkheden om Tenobia over te halen tot het luisteren naar een redelijk voorstel als ze daar geen zin in had; alleen Davram Bashere was dat ooit gelukt. En dan was er nog de zaak van het huwelijk.

Tenobia was nog jong, hoewel jaren ouder dan de leeftijd waarop ze had moeten huwen – een echtverbintenis was een plicht voor elk lid van een heersend Huis, dus helemaal voor een vorstin. Er moesten bondgenootschappen worden gesloten en in een erfgenaam worden voorzien, maar Ethenielle had nimmer een van haar zonen voor het meisje overwogen. Tenobia’s eisen aangaande een gemaal pasten volmaakt bij haar andere eigenschappen. Hij moest al dichtend en harp spelend tien Myrddraal tegelijk kunnen bestrijden én verslaan. Hij moest geleerden kunnen verbijsteren, terwijl hij te paard een onmogelijk steile rotshoogte afdaalde, of misschien wel beklom. Natuurlijk moest hij haar achting betonen – per slot van rekening was ze een koningin – al rekende Tenobia er ook op dat hij soms haar woorden

negeerde en haar blijmoedig over zijn schouder wegvoerde. Dat was *precies* wat ze verwachtte! En het Licht mocht hem bijstaan als hij besloot haar te schaken terwijl zij achting verwachtte, of omgekeerd. Ze zei dit alles wel niet hardop, maar iedere verstandige vrouw die haar over mannen had horen praten, kon dit alles concluderen. Tenobia zou als maagd sterven. Wat betekende dat haar oom Davram haar opvolgde, als ze hem na dit alles in leven liet, of anders Davrams erfgenaam.

Toen ving Ethenielle iets op waardoor ze recht overeind schoot. Ze had beter moeten luisteren; er stond te veel op het spel. ‘Aes Sedai?’ vroeg ze scherp. ‘Wat is er met Aes Sedai?’ Behalve die van Paitar hadden al hun raadvrouwen van de Witte Toren hen verlaten. Haar eigen Nianh en Easars Aisling waren verdwenen zonder een spoor achter te laten. Als de Aes Sedai íets van hun plannen hadden opgevangen... Nou ja, Aes Sedai hadden altijd eigen plannetjes. Altijd. Ze zou het vervelend vinden om te ontdekken dat ze haar handen in twee wespennesten had gestoken, in plaats van slechts een.

Paitar haalde zijn schouders op en leek ietwat beschaamd. Dat was niet gering voor een man als hij; net als Serailla liet hij zich door niets van zijn stuk brengen. ‘Je kon toch moeilijk van me verwachten dat ik Coladara achter zou laten, Ethenielle,’ zei hij kalmerend, ‘zelfs al had ik alle voorbereidingen voor haar verborgen kunnen houden.’ Dat had Ethenielle ook niet verwacht; zijn lievelingszuster was Aes Sedai, en Kiruna had hem een grote liefde voor de Toren bijgebracht. Ze had het niet verwacht, maar ze had het gehoopt. ‘Coladara had bezoek,’ vervolgde hij. ‘Zeven zusters. Het leek me in deze omstandigheden verstandig om ze mee te nemen. Gelukkig was er weinig nodig om hen te overtuigen. Helemaal niets, zelfs.’

‘Het Licht verlichte en beware onze zielen,’ verzuchtte Ethenielle zacht, en ze hoorde bijna hetzelfde van Serailla en Baldhere. ‘Acht zusters, Paitar? Acht?’ De Witte Toren was nu zeker op de hoogte van elke stap die ze wilden zetten.

‘En ik heb er ook nog vijf,’ zei Tenobia terloops, alsof ze aankondigde dat ze een paar nieuwe muiltjes had. ‘Ze liepen me vlak voor mijn vertrek uit Saldea tegen het lijf. Per ongeluk, daar ben ik zeker van, want ze leken even verbaasd als ik. Toen ze er eenmaal achter kwamen wat ik aan het doen was – ik weet nog steeds niet hoe ze het deden, maar ze kwamen erachter – wist ik bijna zeker dat ze Memara een bezoekje zouden brengen.’ Haar wenkbrauwen trokken zich even woest samen. Elaida had een ernstige misser begaan toen ze een zuster had gestuurd om Tenobia aan de lijn te leggen. ‘Het tegendeel bleek waar: Illeisien en de anderen waren nog meer op geheimhouding ge-

brand dan ik,' besloot ze.

'Maar dan nog,' hield Ethenielle aan. 'Dertien zusters. Er hoeft er maar één een manier te vinden om een boodschap te sturen. Enkele regels. Een krijgsman of een meid die schrik wordt aangejaagd. Gebeurt iemand van jullie dat zoiets kan worden voorkomen?'

'De stenen zijn geworpen,' zei Paitar zacht. Wat gebeurd was, was gebeurd. Volgens Ethenielle waren Arafellanen bijna even vreemd als Saldeanen.

'Meer naar het zuiden,' voegde Easar eraan toe, 'kon het weleens goed uitkomen dat we dertien Aes Sedai bij ons hebben.' Dat veroorzaakte een diepe stilte, terwijl de gevolgtrekkingen in de lucht bleven hangen. Niemand wilde deze verwoorden. Dit was wel iets anders dan de Verwording het hoofd bieden.

Plotseling lachte Tenobia, kort en schokkend. Haar ruïn probeerde weg te dansen, maar ze kalmeerde hem. 'Het is mijn bedoeling zo snel mogelijk verder te trekken naar het zuiden, maar vanavond nodig ik jullie allemaal in mijn kamp uit voor het avondmaal. Jullie kunnen dan praten met Illeisien en haar vriendinnen, en zien of jullie oordeel overeenkomt met het mijne. Misschien kunnen we morgenavond bijeenkomen in Paitars kamp en die vriendinnen van zijn Coladara ondervragen.' Dat was zo'n verstandig voorstel en zo noodzakelijk, dat iedereen het er onmiddellijk mee eens was. 'En,' voegde Tenobia eraan toe, alsof het een losse gedachte was, 'mijn oom Kalyan zou verzeerd zijn als je hem vanavond toestaat aan je zijde te zitten, Ethenielle. Hij bewondert je zeer.'

Ethenielle wierp een blik op Kalyan Ramsin. De man had stil op zijn paard achter Tenobia gezeten, zwijgend en schijnbaar zonder adem te halen. Ze keek slechts kort naar hem en heel even opende die vergrijsde arend zijn ogen. Heel even zag ze iets wat ze sinds de dood van haar Brys niet meer had gezien: een man die niet naar een koningin keek, maar naar een vrouw. De schok was een klap die haar de adem benam. Tenobia's ogen sprongen van haar oom naar Ethenielle, met een klein, tamelijk tevreden glimlachje.

De verontwaardiging vlamde in Ethenielle op. Die glimlach maakte het allemaal zo helder als bronwater, als Kalyans ogen dat al niet gedaan hadden. Dat jonge ding dacht die kerel aan háár uit te huwelijken? Dit kind had de aanmatiging... Al even snel ging haar woede over in spijt. Zelf was zij nog jonger geweest toen ze het huwelijk van haar weduwzuster Nazelle had geregeld. Een staatshuwelijk was het geweest, maar Nazelle was na haar aanvankelijke bezwaren van Ismic gaan houden. Ethenielle had zolang andermans huwelijken geregeld dat ze nooit had bedacht dat een huwelijk van haarzelf een

zeer sterke band zou smeden. Ze keek nog eens naar Kalyan, nu langer. Zijn gelaatstrekken vertoonden opnieuw de juiste eerbied, maar ze zag zijn ogen zoals ze geweest waren. Elke toekomstige gemaal zou een harde man moeten zijn, maar ze had bij een huwelijk van haar eigen kinderen altijd geëist dat er een kans op echte liefde was, net als bij die van haar verwanten. Voor zichzelf zou ze niet minder vragen.

‘Laten we geen daglicht verspillen aan loos gepraat,’ zei ze, toch wat ademlozer dan haar lief was. ‘Laten we doen waarvoor we gekomen zijn.’ Het Licht verschroef haar ziel! Ze was een volwassen vrouw, geen meisje dat voor het eerst een mogelijke aanbieder ontmoette.

‘Nou?’ vroeg ze. Deze keer was haar stem beheerst genoeg.

Al hun overeenkomsten waren vastgelegd in die zorgvuldige brieven, en al hun plannen zouden terwijl ze naar het zuiden trokken moeten worden aangepast aan veranderde omstandigheden. Deze bijeenkomst had feitelijk slechts één doel, een eenvoudige en oeroude plechtigheid van de Grenslanden die in alle jaren sinds het Breken slechts zeven keer in de annalen was opgetekend. Een eenvoudige plechtigheid die hen sterker zou verbinden dan woorden ooit konden doen. De heersers lieten hun paarden samendrommen, terwijl de anderen zich terugtrokken.

Ethenielle siste toen haar mes door haar linkerhandpalm ging. Tenobia lachte toen ze in de hare sneed. Paitar en Easar hadden evengoed een splinter kunnen uittrekken. Vier handen strekten zich uit en raakten elkaar, grepen elkaar, en hun hartenbloed vermengde zich, druppelde op de grond en verzonk in het steenstof. ‘Wij zijn één, tot de dood,’ zei Easar. Allen spraken de woorden tegelijk met hem. ‘Wij zijn één, tot de dood.’ Nu waren ze door bloed en aarde verbonden. Nu moesten ze Rhand Altor nog vinden. En doen wat moest geschieden. Tot elke prijs.

Toen ze er zeker van was dat Turanna rechtop en zonder hulp op het kussen kon blijven zitten, kwam Verin overeind. Ze liet de ineengedoken Witte zuster achter terwijl die met kleine slokjes wat water dronk. Of het in ieder geval probeerde. Turanna’s tanden klapperden tegen de zilveren beker, wat geen verrassing was. De ingang van de tent was zo laag dat Verin moest bukken om haar hoofd naar buiten te steken. Ze voelde haar vermoeide rug toen ze vooroverboog. Ze was niet bang voor de vrouw die achter haar zat te huiveren in een ruw zwart wollen gewaad. Verin hield het schild om haar stevig vast, hoewel ze betwijfelde of Turanna thans genoeg kracht in haar benen bezat om zelfs maar te overwegen om haar van achteren aan te vallen.

Het viel trouwens te betwijfelen of Turanna in haar huidige staat een haardun stroompje kon geleiden, zelfs als ze niet afgeschermd was. Het Aielkamp lag op de heuvels die Cairhien aan het gezicht ontrokken. Het bestond uit lage, zandkleurige tenten, opgezet tussen de paar bomen die er, zo dicht bij de stad, nog stonden. Er hingen ijle stofwolken in de lucht, maar stof, hitte of de brandende zon konden de Aiel niet deren. Er heerste een doelbewuste drukte in het kamp, gelijkwaardig aan die in een stad. Ze zag mannen bezig met het slachten van jachtbuit, het herstellen van tenten, het wetten van messen en het maken van de zachte laarzen die ze allemaal droegen. Vrouwen kookten of bakten boven open vuren, werkten aan kleine weefgetouwen en hielden een oogje op de paar kinderen in het kamp. Overal spoedden zich gai'shain in hun witte kleren. Ze droegen dingen, kloppen kleden of verzorgden pakpaarden en muilezels. Er waren geen venters of winkeliers. En natuurlijk geen wagens en koetsen. Een stad? Het leek meer op duizend dorpen bij elkaar, hoewel mannen ver in de meerderheid waren. Behalve de smeden droeg elke man die niet in het wit gekleed was, wapens. Net als de meeste vrouwen.

De aantallen waren zeker gelijk aan die van een grote stad, meer dan genoeg om een paar gevangen Aes Sedai geheel op te slokken. Toch zag Verin nog geen vijftig pas verderop een in het zwart geklede vrouw zwoegen om een tot haar middel reikende steenhoop op een koeienhuid achter zich aan te slepen. De grote kap verborg haar gezicht, maar alleen de gevangen zusters droegen deze zwarte kleren. Een Wijze wandelde naast de koeienhuid mee. Ze was gehuld in de Ene Kracht en schermde de gevangene af, terwijl een paar Speervrouwen naast de zuster liepen en haar met twijgen aanspoorden als ze struikelde. Verin vroeg zich af of dit schouwspel voor haar werd opgevoerd. Vanmorgen was ze nog langs Coiren Saldain gekomen. Haar ogen hadden verwilderd gestaan, terwijl het zweet over haar gezicht stroomde. Een Wijze en twee grote Aiel begeleidden haar terwijl zij haar rug kromde onder een grote mand vol zand. Wankelend droeg ze die een helling op. Gisteren was het Sarene Nemdahl geweest. Ze hadden haar handenvol water van de ene naar de andere leren emmer laten overgieten. Ze kreeg slaag om sneller te werken, en daarna weer slaag voor elke druppel die ze door die harde klappen morste. Sarene was even op Verin afgeschoten om naar het waarom te vragen, hoewel ze blijkbaar geen antwoord verwachtte. Verin had er in elk geval geen kunnen bedenken voordat de Speervrouwen Sarene terugjoegen naar haar zinloze werk.

Ze onderdrukte een zucht. Ze kon geen plezier ontlenuen aan het schouwspel van zusters die zo behandeld werden, wat de reden of

noodzaak ook was. Het was eveneens duidelijk dat een behoorlijk aantal Wijzen iets wilde... Maar wat? Haar laten weten dat een Aes Sedai hier helemaal niet meetelde? Belachelijk. Dat was al dagen geleden overduidelijk gemaakt. Misschien dat ook haar een zwart gewaad kon worden aangetrokken? Ze besloot dat ze daar nog wel veilig voor was, maar de Wijzen hadden een aantal geheimen waar ze nog steeds achter moest komen. Het minste was nog hoe hun rangorde in elkaar zat. Inderdaad het minste geheim, maar toch was dat de sleutel tot het leven en een gave huid. Vrouwen die bevelen verstrekten, kregen soms opdrachten van dezelfde vrouwen die ze even daarvoor bevolen hadden. Later draaide het weer om en Verin kon er geen reden of patroon in ontdekken. Maar niemand gaf Sorilea bevelen, en daarin kon veiligheid zitten. Min of meer.

Ze kon een zucht van tevredenheid niet onderdrukken. Eerder op de ochtend, in het Zonnepaleis, had Sorilea willen weten wat natlanders het meest beschamend vonden. Kiruna en de andere zusters hadden het niet begrepen; ze deden weinig pogingen om te zien wat daar buiten gebeurde. Misschien vreesden ze wat ze zouden leren, vreesden dat het hun eed onder druk zou zetten. Ze worstelden nog steeds om rechtvaardigingen te vinden voor het pad dat het noodlot ze had opgedrongen. Verin had echter al redenen voor het pad dat zij volgde, en een doel. Ze had ook een lijst in haar buidel, om aan Sorilea te overhandigen als ze alleen waren. Geen reden om dit de anderen te laten weten. Sommige gevangenen had ze nog nooit ontmoet, maar ze dacht dat die lijst voor de meeste vrouwen de zwakheden opsomde waar Sorilea naar zocht. Het leven zou nog veel moeilijker worden voor de vrouwen in het zwart. En met wat geluk zouden haar eigen pogingen daar zeer bij gebaat zijn.

Twee grote Aiel zaten voor de tent, ieder met een bijl op de schouders. Ze waren schijnbaar verdiept in een spelletje kattenbak, maar hadden onmiddellijk omgekeken toen ze haar hoofd uit de tent stak. Ondanks zijn omvang was Coram opgeveerd als een toeslaande slang, en Mendan volgde na het wegstoppen van het touw slechts een tel later. Rechttop zou ze nauwelijks tot hun borst hebben gereikt. Natuurlijk had ze hen allebei op hun kop kunnen zetten en hun een pak slaag geven. Als ze het gedurfd had. Van tijd tot tijd had ze die aanvechting gehad. Haar waren deze gidsen toegewezen en zij beschermden haar tegen mogelijke misvattingen in het kamp. En brachten ongetwijfeld verslag uit van alles wat ze zei of deed. Voor sommige zaken zou ze liever Tomas bij zich hebben gehad, maar dat gold maar voor een paar dingen. Het was veel moeilijker om voor je eigen zwaardhand geheimen verborgen te houden dan voor vreemden.

‘Wil je Colinda zeggen dat ik klaar ben met Turanna Noril,’ zei ze tegen Coram, ‘en haar vragen om Katerine Alruddin naar me toe te sturen.’ Ze wilde eerst de zusters zonder zwaardhand afhandelen. Hij knikte en draafde zonder iets te zeggen weg. Die Aielmannen hadden niet veel behoefte aan beleefdheid.

Mendan ging op zijn hurken zitten en sloeg haar gade met zijn verrassend blauwe ogen. Een van hen bleef altijd bij haar, wat ze ook zei. Om Mendans slapen was een rode lap gebonden, waarop het oude teken van de Aes Sedai was aangebracht. Net als de andere mannen met dit teken en als de Speervrouwen leek hij te wachten tot ze een fout maakte. Ach, ze waren niet de eersten, en verre van de gevaarlijksten. Er waren eenenzeventig jaar voorbijgegaan sinds haar laatste ernstige vergissing.

Ze schonk Mendan een opzettelijk vaag glimlachje en maakte aanstalten om de tent weer in te duiken, toen haar aandacht plotseling getrokken werd door iets wat haar ter plekke deed verstijven. Als de Aiel op dat moment geprobeerd had om haar de keel af te snijden, zou ze het misschien niet eens gemerkt hebben.

Niet ver van de tent knielden negen of tien vrouwen op een rij. Ze rolden stampers over het steenvlak van handmolens, zoals die op afgelegen boerderijen gebruikt werden. Andere vrouwen voerden manden met graan aan en haalden het grove meel weg. De geknieelde vrouwen droegen donkere rokken en lichte hemden. Hun haren werden bijeengehouden door opgerolde hoofddoeken. Een ervan was kleiner dan de anderen, en zij was de enige met vrij kort haar. Ze droeg geen kettingen of armbanden. Ze keek even op en de wrok op haar door de zon rossig geworden gezicht werd sterker toen haar blik die van Verin kruiste. Maar dat duurde slechts even, toen dook ze weer in elkaar en werkte haastig door.

Verin trok zich met een ruk terug in de tent. Haar maag speelde op. Irgain was van de Groene Ajah. Nee, dat was ze geweest voor Rhand Altor haar gesust had. Wanneer je werd afgeschermd, werd de binding met je zwaardhand dof en vaag, maar na sussen werd die binding even grondig verbroken als bij de dood. Een van Irgains twee zwaardhanden was door de schok kennelijk dood neergevallen, en de ander was gestorven terwijl hij probeerde horden Aiel te doden zonder de wil om te ontsnappen. Waarschijnlijk wenste Irgain ook te sterven. Gesust. Verin drukte beide handen tegen haar maag. Ze ging níét overgeven. Ze had ergere dingen gezien dan een gesuste vrouw. Veel erger.

‘Er is geen hoop, nietwaar?’ mompelde Turanna met dikke stem. Ze hilde geluidloos en staarde in de zilveren beker in haar bevende han-

den naar iets verschrikkelijks in de verte. ‘Geen hoop.’
‘Er is altijd een manier, als je ernaar blijft zoeken,’ zei Verin, afwezig op Turanna’s schouder kloppend. ‘Je moet altijd blijven zoeken.’
Haar gedachten raasden door haar hoofd en geen ervan had met Turanna te maken. Het Licht wist dat de gesuste Irgain maakte dat haar buik vol ranzig vet leek te zitten. Maar waarom zat dat mens graan te malen? En waarom was ze gekleed als een Aielvrouw? Was ze alleen maar aan het werk gezet zodat Verin het kon zien? Domme vraag. Zelfs met zo’n sterke ta’veren als Rhand Altor op slechts een paar span afstand, was er een grens aan het aantal waargenomen toevalligheden. Had ze zich verrekend? In het allerergste geval kon het nooit een erge fout zijn. Hoewel, kleine vergissingen konden soms even fataal zijn als grote. Hoe lang zou zij het volhouden als Sorilea besloot haar te breken? Een angstig korte tijd, vermoedde ze. In zekere zin was Sorilea de hardste die ze ooit ontmoet had. En wat ze ook zou zeggen, het zou geen verschil maken. Een zorg voor de dag van morgen. Het had geen zin om daar nu over te tobben. Ze knielde neer en probeerde Turanna te troosten, maar wat halfslachtig. Kalmerende woorden die haar even leeg in de oren klonken als Turanna, aan haar dof starende ogen te zien. Alleen Turanna kon Turanna’s omstandigheden veranderen, het moest uit haarzelf komen. De Witte zuster begon slechts harder te huilen. Haar schouders schokten geluidloos terwijl de tranen over haar gezicht stroomden. De komst van twee Wijzen en een tweetal jonge Aielmannen, die in de tent niet eens rechtop konden staan, was een soort opluchting. In ieder geval voor Verin. Ze ging staan en maakte een vlotte knix, maar niemand had enige belangstelling voor haar.

Daviena had groene ogen en peen-rood haar, en Losaine had grijze ogen en donker haar dat alleen in de zon wat rosse tinten vertoonde. Beiden staken met kop en schouder boven haar uit, en beiden trokken een gezicht alsof ze een ander hun nare taak toewensten. Geen van beiden was zo’n sterke geleidster dat ze Turanna zonder moeite afgescheiden kon houden, maar ze koppelden zich alsof ze hun hele leven al cirkels gevormd hadden. De gloed van saidar om de een leek te vervloeien met die om de ander, hoewel ze niet vlak naast elkaar stonden. Verin dwong haar gezicht tot een glimlach om een frons te voorkomen. Waar hadden ze dát geleerd? Ze zou er alles om verwed hebben dat zij het een paar dagen geleden nog niet gekund hadden. Daarna ging alles snel en vlot. Toen de half bukkende mannen Turanna overeind trokken, liet ze de zilveren beker vallen. Gelukkig voor haar was die leeg. Ze verzette zich niet, wat maar goed was ook als je bedacht dat elk van hen haar als een zak graan onder een arm